

3 MROŻEK

Slawomir Mrożek este, indiscutabil, unul dintre dramaturgii importanți ai vremurilor noastre. S-a «lansat» cu piesa *Tango*, dar lansarea a fost atât de spectaculoasă încât a atras atenția și asupra scrierilor lui precedente, pe care oamenii de teatru s-au grăbit să le (re)descopere cu un entuziasm amplificat, probabil, de

complexul lipsei de «fler» inițiale. Observația e valabilă, în orice caz, pentru teatrele noastre, unde interesul pentru un anume autor (sau pentru o anume operă a unui anume autor) se manifestă sub formă de accese epidemice. Așa se face, desigur, că trei teatre joacă la un moment dat, mai mult sau mai puțin concomitent,

aceeași piesă a lui Mrożek — în largul mării. Mai mult, că se prezintă cu spectacolele respective la Festivalul de teatru scurt de la Oradea, prilejuind specialiștilor exerciții de spectacologie comparată, iar publicului, momente de posibilă plic-tiseală. Dar asta e altă chestiune. La Oradea am văzut, așadar, în ordine cronologică:

UN MROŻEK ADAPTAT

Teatrul Național «Vasile Alecsandri» din Iași • Data premierei: 30 octombrie 1990 • Regia: Irina Popescu-Boieru • Scenografia: Dan Micu • Distribuția: Florin Mircea (Naufragiatul mare), Adi Caruleanu (Naufragiatul mijlociu), Teodor Corban (Naufragiatul mic), Aurelian Bălăiță (Poștaşul, Valetul).

UN MROŻEK DENATURAT

Teatrul Bacovia din Bacău • Data premierei: martie 1990 • Regia: Dumitru Lazăr Fulga • Scenografia: Constantin Rotaru • Distribuția: Mihai Drăgoi (Cel mare), Gheorghe Doroftei (Cel mijlociu), Dinu Apetrei (Cel mic), Narcis Serghiev (Factorul), Fernando Călirescu (Servitorul).

Din simpla citire a listei personajelor, se poate observa că Mrożek s-a ferit să le acorde eroilor o identitate social-politică definită; parcurgerea textului explică reținerea autorului și altfel decât prin eventuala teamă de cenzură — «situarea» mai fermă a Naufragiaților ar fi prejudiciat amploarea parabolei. La fel de adevărat este însă că de-a lungul piesei «dosarele» celor trei capătă suficiență consistență categorială. La Iași, regizoarea insistă, dimpotrivă, asupra «incadrării» personajelor, care devin, limpede, Activistul-demagog, Omul — simplu și intelectualul — nonconformist. Propunerea e posibilă și e (mai ales) consecvent susținută în spectacol — dar, bine ritmat, «rotund». Dimensiunea mai profundă, generalizatoare, rămâne totuși pierdută. Sub aspect actoricesc se disting Teodor Corban și îndeosebi Florin Mircea, laureat, de altminteri, pentru cea mai bună interpretare a unui rol masculin.

Că dramaturgia autorului polonez se înscrie în teatrul absurdului (deși mai puțin, poate, prin această piesă) e lucru știut și lesne de observat. Nu însă în vreo lipsă de coerență la nivelul construcției ori al dialogului, ci, mai adânc, în vizlunea existențială pe care o trădează textul, viziune impregnată de o disperare ce se «salvează» de tragic doar prin umor lucid; spre a sfârși în grotesc. În grotesc sfârșete, din păcate, și montarea băcăuană, după un parcurs nu palpitan, dar corect (excepție făcând inutilile căjări și repetatele «cruțificări» pe «catarg» ale Celui mic, precum și veritabilele tiruri de artilerie prin care sînt «suprimați» nepofții). Finalul însă, în care Servitorul își asumă prerogativele Celui mare («Dic-tatorul» adică) e atât de imprevizibil — în sensul de nemotivat — încît singurul comentariu potrivit a-l exprima semnificația ar fi «hodoronc-tronc». Altminteri, e de consemnat efortul actorilor.

UN MROŻEK APROXIMAT

Teatrul Național din Tîrgu Mureș • Data premierei: 27 septembrie 1990 • Regia: Camelia Robe • Scenografia: Ileana Vasilescu • Distribuția: Cornel Popescu, Nicolae Cristache, Dan Glasu, Aurel Ștefănescu, Cornel Răileanu.

Gîndit ca parte efectiv integrantă a unui coupé, spectacolul de la Tîrgu Mureș e greu de judecat ca ofertă de sine-stătătoare. Mai exact, ar fi în detrimentul lui, căci impresia că al sub ochi un fragment de țesut extras dintr-un organism viu persistă, în ciuda grilii cu care a fost efectuată viziunea. Oricum, a fost singura dintre cele trei montări în care s-a conservat umorul aparte, suculent-amărul, al textului. Reprezentația e interesantă și alertă pînă spre final, cînd «cade» deodată — rezultat, poate, și al faptului că acest final era conceput ca încheiere a întregului spectacol inițial. Foarte bine sînt dirijate toate evoluțiile actoricești; se detașează Cornel Popescu, în rolul cel mai vitregit de autor și, în genere, de regizori.

ALICE GEORGESCU

